навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: збірник наукових праць. 2023. Вінниця : ТОВ «Друк плюс». Випуск 69. С. 100-107.

6. Oleksandra Shykyrynska, Natalia Pakhalchuk, Kateryna Kolesnik, Tetiana Kryvosheya, Inna Karuk. PREPARING STUDENTS TO USE VIRTUAL TRAVEL TO DEVELOP PRESCHOOLERS' COGNITIVE INTEREST. Environment. Technology. Resources. Proceedings of the 16th International Scientific and Practical Conference. Volume 3. 2025. p. 311-317.

ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Броварна Марина Володимирівна, здобувач ступеня вищої освіти «магістр»
Науковий керівник: І.П. Рогальська-Яблонська, доктор педагогічних наук, професор
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)

PROJECT ACTIVITY AS A FACTOR IN THE FORMATION OF COMMUNICATIVE COMPETENCE OF OLDER PRESCHOOL CHILDREN

Maryna Brovarna, Master's student
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. *У тезах розглядається проєктна діяльність як високоефективний чинник розвитку комунікативних навичок дітей та формування комунікативної компетентності у старших дошкільників. Авторка визначила структуру комунікативної компетентності як таку, що складається з когнітивного, емоційно-ціннісного та поведінкового компонентів, а також педагогічні умови, ефективні для розвитку мовлення дітей, інтерактивного спілкування та формування комунікативної компетентності засобами проєктної діяльності.*

Ключові слова: *проєктна діяльність, комунікативні навички, діти старшого дошкільного віку, дошкільна освіта, взаємодія, розвиток мовлення.*

Abstract. *The abstract discusses how project-based activity has proven to be a highly effective method for developing children's communication skills, supporting project work as a practical framework for fostering communicative competence in older preschoolers. The authors define the concept of communicative competence as comprising cognitive, behavioral, and emotional-value components. The article also outlines the communicative opportunities emerging at each stage of project implementation at the preschool level, alongside the pedagogical conditions required to develop children's interactive communication and speech through their collaborative work.*

Keywords: *project-based activity, communication skills, older preschool children, preschool education, interaction, speech development.*

Сучасний етап реформування дошкільної освіти в Україні, що орієнтований на положення Базового компонента дошкільної освіти, вимагає зміщення акцентів із процесу накопичення дитиною знань на формування низки компетентностей, де серед ключових освітніх ліній особливе місце посідає комунікативна [1].

Розвиток мовлення та комунікації є одним із найважливіших компонентів п'яти основних (ключових) освітніх ліній, якими сьогодні оволодівають діти дошкільного віку. Старші дошкільники перебувають у найсприятливішому періоді онтогенезу, сенситивному до вивчення мовленнєвих норм, набуття навичок зв'язного мовлення та навчання спілкуванню з іншими (іншими дітьми та дорослими), формування комунікативної компетентності.

Комунікативна компетентність дитини старшого дошкільного віку — це інтегративне

утворення особистості, що охоплює комплекс мовленнєвих умінь, знання мовних норм, а також здатність гнучко та адекватно застосовувати їх у різних ситуаціях соціальної взаємодії. Структура комунікативної компетентності містить три основні компоненти: когнітивний (пізнавальний) — знання про правила етикету, розуміння суті діалогу, усвідомлення того, що інші люди можуть мати відмінні погляди; емоційно-ціннісний — емпатія, чуйність, бажання вступати в контакт, толерантне ставлення до помилок інших; поведінковий (діяльнісний) — безпосереднє вміння ініціювати, підтримувати та завершувати розмову, уважно слухати співрозмовника, використовувати невербальні засоби (міміку, жести), працювати в команді. Проте на практиці часто спостерігається парадокс: діти мають високий рівень володіння гаджетами, але відчувають значні труднощі у живому спілкуванні, висловлюванні власних думок, аргументації своєї позиції та розв'язанні міжособистісних конфліктів вербальними засобами. У цьому контексті постає потреба впровадження ефективних форм організації освітнього процесу, які забезпечують активну позицію дитини. Саме проєктна діяльність дозволяє трансформувати суто репродуктивне навчання в живий процес пізнання та спілкування.

Проєктна діяльність у закладі дошкільної освіти (ЗДО) — це самостійна або спільна з іншими дітьми і дорослими дослідницько-пізнавальна, творча чи ігрова діяльність, що має конкретну практичну мету та завершується реальним результатом (продуктом). Основна цінність проєкту полягає в тому, що комунікація тут не є штучною вправою. Вона виникає природно, оскільки діти об'єднані спільною метою (наприклад, створити макет екосистеми, організувати виставу чи дослідити властивості води). Проєктна діяльність є достатньо ефективною для розвитку комунікації, оскільки: по-перше, відбувається зміна ролі педагога: вихователь перестає бути транслятором знань і стає фасилітатором (наставником, партнером). Спілкування переходить із дидактичної площини («слухай і повторюй») у партнерську («давай обговоримо», «як ти думаєш?»). По-друге, з'являється потреба в кооперації: дитина не може реалізувати проєкт самотужки, тому їй доводиться вступати в діалог з іншими дітьми, ділити обов'язки, домовлятися. По-третє, забезпечується емоційне насичення: спільна діяльність викликає яскраві емоції, які стимулюють бажання ділитися враженнями, тобто безпосередньо породжують мовленнєву активність.

Етапи проєкту та їхній комунікативний потенціал. Розвиток комунікативної компетентності відбувається на кожному етапі реалізації проєкту, проте кожен етап має свої специфічні завдання. На *мотиваційно-підготовчому етапі* (зародження ідеї) педагог разом із дітьми використовує методику «три запитання»: Що ми знаємо? Що ми хочемо дізнатися? Як ми можемо це дізнатися? Комунікативне навантаження включає розвиток уміння формулювати запитання, слухати ідеї однолітків, не перебиваючи їх, висловлювати власні припущення (гіпотези). На *інформаційно-дослідницькому етапі* (реалізація) діти збирають матеріал, проводять досліди, малюють, конструюють у мікрогрупах. Комунікативне навантаження спрямоване на активізацію діалогічного мовлення. На цьому етапі активно формуються навички ділового спілкування: координація дій, вербальне розв’язання суперечок, взаємодопомога, використання пояснювального мовлення. На *презентаційному етапі* (захист проєкту) відбувається презентація готового продукту (виставки, книги, вистави, відеоролика) іншим групам дитячого садка або батькам. Комунікативне навантаження забезпечує розвиток монологічного мовлення та навичок публічного виступу. Дитина вчиться будувати зв'язну розповідь, долати сором'язливість, логічно викладати думки перед аудиторією та відповідати на запитання слухачів.

Щоб проєктна діяльність дійсно слугувала ефективним чинником формування комунікативної компетентності, педагог має дотримуватися таких організаційно-педагогічних умов: створення безпечного психологічного клімату (кожна дитина повинна знати, що її думку почують і не висміють, а помилка сприймається як досвід, а не як невдача); забезпечення різноманітності мікрогруп (склад робочих груп для проєктів варто періодично змінювати, що змушує дитину адаптуватися до різних стилів спілкування однолітків, а не взаємодіяти лише з одним постійним колом друзів); інтеграція з батьками

(залучення батьків до проєктів розширює комунікативне поле дитини, збагачує сімейне спілкування та дає дитині наочний зразок взаємодії дорослого з дорослим).

Таким чином, проєктна діяльність є потужним і системним чинником формування комунікативної компетентності дітей старшого дошкільного віку. Вона забезпечує перехід від пасивного сприйняття мовленнєвих зразків до активної, вмотивованої практики спілкування. Завдяки проєктам у дошкільників формується не просто вміння говорити, а готовність слухати, розуміти іншого, аргументувати власну думку та ефективно взаємодіяти в соціумі, що є фундаментальною основою для їхньої комунікативної компетентності та майбутньої успішної адаптації до шкільного навчання та соціуму загалом.

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти) Київ, 2021. 40 с.

2. Піроженко Т. О. Комунікативно-мовленнєвий розвиток дитини дошкільного віку. Київ : Мандрівець, 2019. 280 с.

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕГРОВАНИХ ЗАНЯТЬ У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ЦІЛІСНОЇ КАРТИНИ СВІТУ В ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Каріна Буравецька, здобувач ступеня вищої освіти «магістр»
Науковий керівник: Т.М. Кривошея, кандидатка педагогічних наук, доцентка
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)

THE USE OF INTEGRATED CLASSES IN THE CONTEXT OF FORMING A HOLISTIC PICTURE OF THE WORLD IN PRESCHOOL CHILDREN

Karina Buravetska, master's student
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. *У статті розкриваються теоретичні та методичні аспекти використання інтегрованих занять як ефективного засобу формування цілісної картини світу в дітей дошкільного віку. Автор презентує переваги інтегрованого підходу в освітньому процесі з дітьми дошкільного віку та окреслює шляхи інтегрування із сучасними методами.*

Ключові слова: *цілісна картина світу, інтегровані заняття, синкретизм сприйняття, фрагментарність, дошкільна освіта.*

Abstract. *The article reveals the theoretical and methodological aspects of using integrated classes as an effective means of forming a holistic picture of the world in preschool children. The author presents the advantages of an integrated approach in the educational process with preschool children and outlines ways of integration with modern methods.*

Key words: *holistic picture of the world, integrated classes, syncretism of perception, fragmentation, preschool education.*

Розвиток дошкільної освіти характеризується пошуком ефективних та доступних шляхів формування особистості, засобів та форм навчання. Сучасні вимоги до особистості – це не лише здатність до засвоєння знань, а й системне сприйняття навколишньої дійсності. У центрі уваги освітнього процесу стоїть дитина, яка має володіти базовими уявленнями про природу, суспільство, свою особистість. Цілісна картина світу в дошкільників виступає основою, на якій базується навчання та світогляд. Однією з форм навчання, що сприяє розвитку знань та вмінь про навколишній світ є інтегровані заняття, які дозволяють